

ภาพเก่า เล่าตำนาน

เอก นววิกรม

ผู้เขียน: เหนก นาวิกมูล

ชื่อบทความ: ภาพเก่า เล่าตำนาน

ที่มา: ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๑๖ (มีนาคม ๒๕๓๘)

หน้า ๙๙-๑๐๒

ภาพเก่า

เล่าตำนาน

*SPMongkut
Rex Siamensis*

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 วาดจากพระบรมฉายาลักษณ์
ซึ่งฉายราว พ.ศ. 2398-2399

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๔ วาดจากพระบรมฉายาลักษณ์
ซึ่งฉายราว พ.ศ. ๒๓๙๘-๒๓๙๙

ภาพจากหนังสือ **The Kingdom and People of Siam** หรือ ราชอาณาจักรและพลเมืองแห่งสยาม เล่ม ๑ หน้าก่อนถึงปกใน หนังสือชุดนี้มี ๒ เล่มจบ แต่งโดยเซอร์ จอห์น เบาริง อัครราชทูตอังกฤษที่เข้ามาเมืองไทยเมื่อเดือนมีนาคม-เมษายน พ.ศ. ๒๓๙๘ เริ่มตีพิมพ์ครั้งแรกในลอนดอนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๐ มีรูปสีพิมพ์ด้วยระบบพิมพ์หิน และรูปลายเส้นขาวดำเป็นรูปขุนนาง วัด วัง มากพอประมาณ

เฉพาะครั้งนี้ ถ่ายก๊อบปี้จากฉบับพิมพ์ซ้ำ พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด กับสำนักพิมพ์ดวงกลม (รูปสีพิมพ์ได้เหมือนของเก่า แต่รูปขาวดำหมึกเข้มไปหน่อยหนึ่ง ทำให้ลายเส้นบางส่วนหายไป)

ในตอนท้ายสุดของคำนำซึ่งเขียนโดยตัว เซอร์ จอห์น เบาริง เองกล่าวว่า รูปวาดจำนวนมากในหนังสือทั้งสองเล่มวาดจากรูปถ่ายต้นฉบับ ซึ่งช่วยทำให้หนังสือน่าสนใจยิ่งขึ้น และในบรรดารูปถ่ายต้นแบบเหล่านี้ มีพระบรมฉายาลักษณ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานให้แก่เขารวมอยู่ด้วย คำนำดังกล่าวเขียนที่ฮ่องกงในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๓๙๙ ดังนั้นจึงอนุมานว่ารูปถ่ายต้นฉบับควรถ่ายและฉายราวช่วง พ.ศ. ๒๓๙๘-๒๓๙๙

ในภาพ ร.๔ ทรงสวมพระมาลายอดแหลมประดับเพชรพลอยต่าง ๆ และชนนิก ฉลองพระองค์ชั้นนอกเป็นแบบเสื้อครุยแขนยาว ในพระหัตถ์ขวาถือสิ่งใดยังอ่านไม่ได้ ใต้ภาพมีลายเซ็นพระนามว่า **S.P.P.M Mongkut Rex Siamaslum** เท่ากับคำว่า ส.พ.ป.ม. มงกุฎ หรือ สมเด็จพระปรเมนทรมหามงกุฎ กษัตริย์แห่งกรุงสยาม

ภาพนี้ไม่ได้บอกว่าพิมพ์ด้วยระบบพิมพ์หิน แต่รู้ว่าพิมพ์ด้วยระบบพิมพ์ดังกล่าว โดยอนุมานจากตัวหนังสือได้รูปสี่อื่น ๆ ซึ่งพิมพ์ไว้ว่า **London; John W. Parker & Son, West Strand, 1857 M.&N. Hamhart, Lith** คำว่า **Lith** หลังสุดย่อมาจากคำว่า **Lithography** หรือพิมพ์หิน (ใช้แผ่นหินชนิดหนึ่งเป็นแม่พิมพ์)

เอนก นาวิกมูล : บรรยาย